

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

השופט אליקים רובינשטיין

القاضي اليكيم روبينشتين

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

ירושלים, י"ט בשבט תשע"ג
30 בינואר 2013

ת"מ - 22/19

המבקש:

זיו ליבר

המשיב:

אפרים דרעי – ראש המועצה המקומית כפר יונה

פניה בעניין תעמולת בחירות אסורה

החלטה

רקע

א. בבקשתו עתר המבקש להורות למשיב, ראש המועצה המקומית כפר יונה, להסיר את שמו משלטי הרשות התלויים בשטחים הציבוריים בכפר יונה וכן מהשלטים המוצבים ליד מקומות פיתוח. לבקשה צורפה תמונה של שלט "צאתכם לשלום", שבתחתיתו הכיתוב "ראש המועצה – אפי דרעי". עוד עתר המבקש לאסור על המשיב להפיץ אגרות אישיות לתושבים עם סמל המועצה ושמו של המשיב חתום מטה (צורפה אגרת העוסקת בשינוי מעמדה המוניציפלי של המועצה). לטענת המבקש, ציון שמו של המשיב על גבי השילוט והאגרות הוא שימוש אסור במשאביה של המועצה, וזאת בניגוד להוראת סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959.

ב. התבקשה תגובת המשיב, באמצעות היועץ המשפטי של המועצה. בתגובה נאמר, כי השילוט הנושא את חתימתו של המשיב "מקובל ברשויות שונות ואיננו מהווה משום תוכן חריג". נאמר, כי העובדה שהשילוט נושא אך את חתימתו של ראש המועצה, להבדיל מתמונתו, מלמדת כי אינו מיועד לצרכי תעמולה. עוד נאמר, כי שילוט בחתימתו של ראש המועצה מתנוסס מזו תקופה ארוכה, וכי ממילא המשיב מכהן כראש המועצה למעלה מ-30 שנה, כך שאין המדובר במועמד חדש ולא מוכר, אשר זקוק לאיסוף תמיכה ועידוד. לבסוף נאמר, כי הסרת שמו של המשיב כרוכה בעלות כספית לא מבוטלת, וכי עומדת למועצה חזקת תקינות המינהל.

באשר לאגרות האישיות נאמר, כי "האגרת אותה צירף המבקש, הינו עלון הסבר לתושבים המבהיר על תהליך שינוי המעמד המוניציפאלי העתידי של המועצה", וכי "מחובתה של המועצה ליידע את התושבים על בחינת תהליך כאמור וברור כי עלון באופי שכזה, יודפס בצירוף סמל המועצה".

הכרעה

ג. סעיף 2 לחוק דרכי תעמולה קובע כי:

"לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה... או תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהוננו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או מטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה..."

איסור זה חל אף מחוץ לתקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות (בשונה מאיסורים אחרים בחוק) והפרתו היא עבירה פלילית (לפי סעיפים 17 ו-17א לחוק דרכי תעמולה). תכליתו של איסור זה היא להבטיח בחירות שוויוניות וחופשיות, ולמנוע יתרון בלתי הוגן למועמד אשר בטרם הבחירות נמצא בעמדת כוח ביחס למשאבי הציבור; כפי שהטעימה השופטת פרוקצ'יה:

"האיסור לעשות שימוש בנכסי הציבור לצורך תעמולת בחירות הוא בעל משמעות מהותית ורבת חשיבות להגנה על כללי היסוד של חופש בחירות ושוויון הליך הבחירות, שלהם מימד חוקתי במשטר דמוקרטי. הוא מבטא את רעיון היסוד כי התמודדות בבחירות חופשיות צריכה לחתור, ככל האפשר, בין היתר, לשוויון האמצעיים ויכולת הנגישות לבוחר, שיובטחו לכל המתמודדים. מתן אפשרות למתמודד בבחירות לעשות שימוש בנכסי ציבור, אליהם יש לו נגישות מיוחדת מכוח התפקיד אותו הוא ממלא בפועל, פוגע פגיעה ממשית בערך השוויון בבחירות, בהפלותו לטובה את המתחרה, המכהן במשרה שלטונית עובר לבחירות. פן נוסף של האיסור נובע מהצורך למנוע שימוש בנכסי ציבור למטרת קידום ענייניו האישי של מתמודד, שלא לשמו נועדו נכסים אלה שבידי הרשות מלכתחילה" (תר"מ 2/19 פיינשטיין נ' מלול, מ"מ ראש העיר רחובות (8.11.09), פסקה 7).

ד. מעצם מהותו איסור זה הוא תלוי נסיבות ומשתנים רבים, וכין היתר נשקלים עיתוי הפרסום וקרבתו למועד הבחירות, וכן חיוניותו של המידע לציבור. כפי שציינתי זה מכבר, והדברים בחינת פשיטא, גם השכל הישר צריך להנחות, ומכל מקום כל מקרה צריך להיבחן לגופו. על רקע זה, אפנה עתה לדון בבקשה.

ה. אשר לשילוט; הבקשה התייחסה לשילוט מטעמה של המועצה, כגון שלטי "צאתכם לשלום", "סעו בזהירות", שלטי מידע בדבר מוקדי החירום של המועצה וכיוצא באלה. בהעמדת שלטים אלה כשלעצמם אין כל פסול. ואולם, המבקש מלין על ציון שמו של ראש המועצה על גבי שלטים אלה. עיון בתגובת המועצה אינו מגלה, בכל הכבוד, טעם לציון שמו של המשיב על גבי אותם שלטים. טענותיה של המועצה, כי הדבר מקובל ברשויות שונות וכי השילוט אינו נושא את תמונתו של המשיב, אינן מצדיקות את ציון שמו על גבי השילוט. אוסיף, כי אין בידי להלום את הטענה כי נוכח העובדה שהמשיב אינו מתמודד חדש, אין פסול בציון שמו על גבי השלטים. כאמור, תכליתו של סעיף 2 לחוק דרכי תעמולה היא שמירה על השויון ומניעת הפליה לטובה של מתחרה המכהן בתפקיד ציבורי. העובדה כי המשיב הוא ראש המועצה המכהן אינה צריכה ליתן לו יתרון על-ידי שימוש במשאבים מעבר למה שניתן לו ממילא על-ידי עצם כהונתו בתפקיד. זה לא כבר (9.1.13) ניתנה החלטתי בעניין עו"ד נפתלי גרוס נ' יהודה בן חמו ראש עיריית כפר סבא; קראו וצרפו לכאן. על כן אין מקום לשילוט הנושא את שמו של המשיב. ואולם, כדי לחסוך במשאבי ציבור יוסר שמו של המשיב לעת הזאת משלטים שהוספו בשנה האחרונה (2012), לרבות "חידוש" שלטים כמו השלט בו מדובר.

ו. אשר לאגרת האישית; ככלל, אין לקבוע קטגורית כי יש לאסור הפצת אגרת מידע לציבור, וההכרעה היא תלויה נסיבות, וראו עניין כפר סבא כאמור. כשלעצמי, איני רואה פסול בעיתוי הנוכחי בהפצת אגרת דיווח של המועצה על תהליך שינוי מעמדה המוניציפלי. ואולם, מתקשה אני להבין מדוע יש לציין גם את שמו של המשיב על גבי אגרת זו. אף מתגובת המועצה עולה כי היא רואה חשיבות בדיווח של המועצה, להבדיל מדיווח אישי של המשיב, שכן לעמדתה "מחובתה של המועצה ליידע את התושבים".

ז. בהתאם לאמור, ניתן בזאת צו המורה למשיב להסיר את שמו משילוט החוצות של המועצה מן השנה האחרונה ומכאן ואילך, וכן להימנע מאגרות אישיות לתושבים מטעם המועצה בחתימת המשיב; אין בכך כדי למנוע פרסומים שוטפים שאינם שבחי המשיב כמידע לתושבים. לעניין הסרת השם משילוט כאמור, יוגש תצהיר מטעם המועצה בתוך 30 יום.

ניתנה היום, י"ט בשבט התשע"ג (30.1.13).

אליקים רובינשטיין
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-19